

Omfattende moder

Kontinuerlig utvikling og modernisering, er to stikkord som preger luftforsvaret.

- Å være på høyden operativt og materiellmessig, og helst litt foran, er viktige fortrinn, understreker generalinspektør Stein Erik Nodeland.

Luftforsvaret, som fylte 65 år i fjor, har mye å glede seg over for tiden. Nytt materiell innfases, og det trenes – ute og hjemme, men riktignok i mindre omfang enn tidligere. Og samtidig deltar forsvarsgrenen i skarpe operasjoner – også på hjemmebane, der eksempelvis verdens mest moderne luftvernssystem av sitt slag – det norskutviklede NASAMS II – var utgruppert rundt Oslo under president Barak Obamas Norges-besøk.

Relevant og fleksibelt

- At luftvernet benyttes også på denne måten, forteller meg flere ting, understreker generalinspektøren for Luftforsvaret (GIL). –Først og fremst at Forsvarets satsing på luftvern, med utvikling, innfasing og modernisering av verdens beste system i et tett og fruktbart samarbeid mellom forskningsinstitusjoner, industri og forsvar – har vært riktig – og viktig.

- Dette er meget relevant og fleksibelt og kan brukes i vidt forskjellige operative sammenhenger, tilpasset dagens og fremtidige trusselbilder – i høyintensive operasjoner som terrorangrep. Vi kan deployere rundt flystasjoner, manøvrere med Hærens avdelinger, forsvare et industriområde eller et havneområde; kort sagt der hvor behovet er til stede – som under Nobels fredspris, der vi sammen med F-16 beskyttet luftrommet mot en terrortrussel rettet mot en av verdens mektigste statsledere, fremhever GIL.

Det kan nesten høres ut som selvskrutt, men at systemet er en ”innertier”, vitner kundelisten til Kongsberg Defence and

Aerospace (KDA) om. Flere nasjoner har kjøpt – og andre vurderer å kjøpe, ettersom Norwegian Advanced Surface-to-air Missile System er designet for å skyte ned også lavtflygende missiler.

Vokter ”matfatet”

Generalmajor Nodeland understreker at Luftforsvaret er opptatt av å levere luftmakt – døgnet rundt, året rundt; i luften som på bakken – og nevner kontroll- og

varslingskjeden, som med sin radarkjede følger kontinuerlig med på det som skjer i norsk samt tilstøtende luftrom, slik at militære og politiske beslutningstakere har den nødvendige situasjonsoversikt til å kunne reagere.

Eller ta de to F-16 kampflyene i Bodø, som er på Nato-beredskap til enhver tid. Og i nord overvåker Orion havområdene – ikke minst den aktiviteten som foregår også under vann. Fra kystvaktens fartøy-

nisering

Luftmakt bidrar til å "vise flagget" i nordområdene i det daglige. F-16 pilot. (Foto: Torbjørn Kjolsvold/FMS)

er opererer Lynx helikoptre som fartøyetets forlengede "arm" og et ledd i norsk jurisdiksjon og ressursforvaltning – i Barentshavet, ett av verdens mest fiskerike områder, av stor betydning for oppvekst av yngel – og proteiner for fremtidige generasjoner! Alternativet er "svart hav", som utenfor New Foundland, på grunn av et ekstremt overfiske.

330 skvadrons Sea King burde også være kjent for de fleste, ikke minst gjen-

nom tv-serien om redningshelikoptertjenesten på NRK1 i fjor. - Det handler om faglig profesjonalitet og personlig motivasjon. Redningsmannen, navigatøren, maskinisten, flygerne og legen representerer nettopp dette – på lik linje med øvrige enheter i Luftforsvaret, fremhever Stein Erik Nodeland.

Moralsk betydning

Også utenlands bidrar Luftforsvaret. I

Uansett alt fancy utstyr, uten dyktige operatører blir det hele verdiløst, understreker generalmajor Stein Erik Nodeland.

(Foto: Torbjørn Kjolsvold/FMS)

Afghanistan med helikoptre – Norwegian Aeromedical Detachment (NAD) – som evakuerer sårede og skadde. NAD betyr mye for soldatene på bakken; det å vite at noen kommer dem til unnsetning, er særdeles vesentlig for stridsmoralen.

I fjor sommer sluttet Norge seg til det flernasjonale samarbeidet innen strategisk transportflykapasitet (C-17) med base i Ungarn. Videre deltar personell – som flygere og systemoperatører – ombord i Natos overvåkingsfly (AWACS) – og Luftforsvaret har personell ved staber og i hovedkvarter samt enkeltpersoner i enheter som eksempelvis feltsykehuset i Tsjad. Glemmes må heller ikke FN-observatørene!

Sårbart

GIL legger ikke skjul på at alle de gode tilbakemeldingene han får, som dem om NADs tilstedeværelse og oppdragsløsning i Afghanistan, varmer. Samtidig legger han ikke skjul på at operasjonen er personellmessig krevende. Helikoptermiljøet er lite, og det oppstår fort slitasje blant personellet når det stort sett er de samme menneskene som er "gjengangere" og utsettes for belastningene – for noen svært høye belastninger. For enkelte står valget mellom familie på den ene siden og hensynet til Luftforsvaret og kollege-

ne på den andre siden – kort og godt en vanskelig balansegang – en dilemmasituasjon! - Vi på arbeidsgiversiden forsøker å gjøre miljøet mer robust gjennom en mest – og best mulig forutsigbar personellpolitikk.

For det er jo nettopp personell det dreier seg om; medarbeidere av kjøtt og blod. Man må nemlig ikke la seg helt lede av all verdens teknologi, i følge generalinspektøren. - Det å være på høyden – og helst litt foran – er selvsagt viktige fortrinn ethvert forsvar er helt avhengige av. Men vi må imidlertid ikke fortape oss i alskens ”fancy” utstyr. Uten menneskene, altså operatørene, blir det hele verdiløst. Det er nemlig de ansatte som er selve ryggraden vår!

NH90

Om fremtiden er det umulig å spå, sies det. Men noe vet man med stor sikkerhet – og det er forhold, som i følge GIL er svært så oppløftende – og viktige – ikke bare for Luftforsvaret, men hele Forsvaret – ettersom Luftforsvaret for en stor del er involvert i operasjoner med de øvrige forsvarsgrener; det være seg Orion i samvirke med fregatter for å spore og bekjempe ubåter, taktisk transport av spesialsolda-

ter, nærstøtte med kampfly til landstyrker, luftvernoperasjoner med Hæren osv.

I inneværende år starter mottak av det europeisk produserte helikopteret NH90, som riktignok er fem år forsinket grunnet industrielle forhold, men som etter operative tester og evaluering i Norge overføres til kystvakten og marinens fregatter.

Og i år vil også de to siste av totalt fire C130 J Hercules være på plass, som gradvis vil gjøre at Norge har tilgjengelig en fullt operativ taktisk transportkapasitet for operasjoner i inn- og utland. Stikkordet er luftmobilitet.

Attraktiv arbeidsplass

Eller ta innfasing av nye håndvåpen og nye brannbiler til de flyplasser der Forsvaret ivaretar brann- og havaritjenesten overfor sivilsamfunnet. GIL er ikke i tvil: - På en rekke felt oppdateres og moderniseres materiellet – forhold som i sum gjør Luftforsvaret til en effektiv og moderne forsvarsgren samt en utfordrende og attraktiv arbeidsplass! Og da har jeg knapt nok nevnt beslutningen om fremtidens kampfly til erstatning for dagens F-16, som ble innfaset fra 1980. Men først skal regjeringen beslutte basevalg, noe det knytter seg stor spenning til! ■

Norske NSAM-systemet produsert av Kongsberg Defence and Aerospace (KDA) er det mange nasjoner som ønsker å anskaffe. Her lades det nye missiler under en øvelse på Andøya (Foto: Jan Anders Skau/FMS)

Smartere og billigere!

Jobber vi smart nok i Luftforsvaret? Det er for meg et grunnleggende spørsmål, både som offiser og som skattebetaler.

TEKST:
GENERALMAJOR
STEIN ERIK NODELAND

Å være effektiv handler selvsagt ikke kun om operative forhold, men i like stor grad om økonomi – om måten vi bruker de midler fellesskapet tildeler oss. Stikkordet er *interneffektivisering*. Forsvaret har overfor regjeringen forpliktet seg til å gi samfunnet mest mulig igjen for pengene. Det skal nemlig ikke være noen

tvil om at midlene vi tildeles, brukes så effektivt som mulig. Dette har jo noe med vår troverdighet å gjøre!

I 2010 har Luftforsvaret – og Forsvaret – mange positive, men også krevende utfordringer innenfor stramme økonomiske rammer. Det er jo alltid lett å rette mye negativ energi mot rammer som oppfattes å være hemmende. Vi vil jo gjerne så mye mer – det ligger i vår natur; mer produksjon av luftmakt, mer operativ støtte til Hæren og Sjøforsvaret, høyere treningsnivå på soldater og befal gjennom flere komplekse øvelser osv.

Men vi må derfor minne oss om at på lik linje med øvrige sektorer i samfunnet, er også Forsvaret underlagt de samme økonomiske lover. Sett med manges øyne har faktisk Forsvaret kommet godt ut av det økonomisk de siste årene.

Det er mange måter å vurdere dette på, men sett i forhold til våre ambisjoner,

opplever jeg de økonomiske rammene som meget stramme. Men når jeg hevder dette synet, vil jeg på det sterkeste understreke at det budsjett vi har fått, ja det er til for å holdes!

Vi må derfor ha kontinuerlig forbedring som ett av satsingsområdene. Med andre ord tenke smart og handle smart; kort og godt stadig spørre oss selv om det er både smartere og billigere måter å gjøre jobben på. For å si det med statsministerens ord på nyttårsaften: ”Mennesker med kompetanse, mot og fantasi, er det som driver oss fremover!”

Det er lov å være kreativ, også i et system som vårt. Og er det noe som kjenner tegner våre militært og sivilt ansatte som jeg møter i det ganske land, så er det nettopp høy kompetanse, kreativitet og positivitet! Medarbeidere som kort og godt driver organisasjonen fremover – til gagn for det samfunn vi er satt til å tjene! ■